

Eksamen i BIP190: Bedriftsøkonomi med entreprenørskap

Varighet: 4 timer

Dato: 7. mai. 2012

Hjelpemidler:

Rentetabeller og bestemt, enkel kalkulator.

Oppgavesettet består av til sammen 9 sider

A. Flervalgsoppgaver (side 2-5)	30%
B. Bedriftsøkonomiske emner (side 6-8)	60%
C. Forretningsplan/entreprenørskap (side 8)	10%

Svarskjema for flervalgsoppgaver (side 9)

FORDEL TIDEN PÅ OPPGAVENE.

A. FLERVALGSOPPGAVER

30 %

Kun et alternativ er korrekt. Det blir ikke gitt minuspoeng. Skriv svarene på eget skjema, side 9. Husk at svararket må leveres inn som en del av besvarelsen.

A1. Hva er markedets viktigste oppgave?

- A. Skape arbeidsplasser
- B. Koordinere tilbud og etterspørsel
- C. Gi gode muligheter for bedrifter til å tjene penger

A2. Blandingsøkonomi definerer

- A. Et marked der fri konkurranse begrenses av offentlige reguleringer
- B. En bedrifts investeringsstrategi
- C. En økonomi som innebærer både industri-, handels- og tjenesteytende bedrifter

A3. Bedrifter kan i hovedsak skape verdier ved å

- A. Være kostnadsleder eller differensiere produktene sine
- B. Selge produkter som har positivt dekningsbidrag (DB)
- C. Kun akseptere investeringer som har positiv netto nåverdi (NNV)

A4. Priselastisiteten definerer

- A. Forholdet mellom forbrukerens pris og bedriftens innkjøpspris
- B. Forholdet mellom relativ mengdeendring og relativ prisendring
- C. Bedriftens mulighet til å påvirke prisen i markedet

A5. Bør en bedrift selge et produkt dersom prisen det får er høyere enn den variable enhetskostnaden (VEK), men lavere enn den totale enhetskostnaden (TEK)?

- A. Ja, bedriften vil tjene penger når $\text{pris} > \text{VEK}$.
- B. Nei, bedriften vil tape penger når $\text{pris} < \text{TEK}$.
- C. Ja, men kun på kort sikt.

A6. Etter hvert som antall tilvirkede enheter øker i det relevante kapasitetsintervallet, vil

- A. de variable kostnadene bli konstante
- B. de faste enhetskostnadene bli redusert
- C. de faste kostnadene gradvis stige

A7. Avskrivninger har til hensikt å

- A. Fordele anskaffelseskostnaden over tid
- B. Redusere skattekostnaden for bedriften
- C. Gjøre innkjøpene billigere for bedriften

A8. En balanse viser

- A. Bedriftens evne til å betjene renter og avdrag
- B. Bedriftens resultat og eventuelt overskudd
- C. Bedriftens eiendeler og hvordan eiendelen er finansiert

A9. Forskjellen på anleggsmidler og omløpsmidler er

- A. Eiendelens kostnad
- B. Eiendelens levetid
- C. Eiendelens lønnsomhet

A10. En bedrifts likviditet betegner

- A. Bedriftens evne til å dekke løpende betalingsforpliktelser
- B. Bedriftens lønnsomhet i en gitt periode
- C. Bedriftens kontantstrøm

A11. Et firma har 40 000 i omløpsmidler og en ubenyttet kassakreditt på 20 000. Den kortsiktige gjelden er på 80 000. Likviditetsgrad 1 er

- A. 0,40
- B. 0,75
- C. 1,33

A12. Dersom du beregner likviditetsgrad 2 for bedriften i oppgave A12, vil den være

- A. Høyere enn likviditetsgrad 1?
- B. Samme som likviditetsgrad 1?
- C. Lavere enn likviditetsgrad 1?

A13. Bedriftens likviditet kan forbedres ved å

- A. Redusere kundenes kredittid
- B. Redusere kredittiden hos leverandørene
- C. Redusere varelagerets omløpshastighet

A14. Er grenseinntekten for en bedrift i et marked med fri konkurranse en konstant størrelse?

- A. Nei
- B. Ja
- C. Det avhenger av formen på tilbudskurven

A15. Hvilke krav bør fornuftige målsetninger oppfylle?

- A. De bør stå i et naturlig forhold til tidligere målsetninger
- B. De bør være lette å nå
- C. De bør kunne tallfestes og tidfestes

A16. En bedrifts totale kostnader er gitt ved $TK = 400 + 20x + 0,5x^2$. Bedriften er pristaker og selger produktet til 50,- pr enhet. Hva blir resultatet ved øvre dekningspunkt?

- A. Kr. 50
- B. Kr. 1 500
- C. Kr. 0

A17. En virksomhet har en nullpunktsomsetning på kr 1 000 000. Virkelig omsetning utgjør kr 2 500 000. Dekningsgraden er 40%. Hvor stort er overskuddet?

- A. Kr. 1 000 000
- B. Kr. 600 000
- C. Kr. 400 000

A18. Bedriften Pulpit Co. har hatt utgifter til varer på 1 000 000 i 2011. Varebeholdningen pr 31.12.2010 var 150 000, og ved utgangen av 2011 var den på 220 000. Hva var bedriftens varekostnad i 2011?

- A. 930 000
- B. 1 000 000
- C. 1 070 000

Følgende tabell skal brukes for å svare på oppgavene A19, A20 og A21. De faste kostnadene er konstante innenfor produksjonsintervallet 0-3 000 enheter.

Ant. Enh.	TK	FK	VK	DK	TEK	FEK	VEK	DEK
0								
								20
500						100		
								30
1 000								
								50
1 500								
								50
2 000								
								70
2 500								
								80
3 000								

A19. Hva blir de faste enhetskostnadene (FEK) ved produksjon av 2 000 enheter?

- A. 50
- B. 100
- C. 25

A20. Hva blir differansekostnaden (DK) ved å gå fra en produksjon av 1 000 enheter til 1 500 enheter?

- A. 10 000
- B. 15 000
- C. 25 000

A21. Hva blir de variable kostnadene (VK) ved en produksjon av 1 500 enheter?

- D. 45 000
- E. 50 000
- F. 20 000

A22. Indirekte tilvirkningskostnader inkluderer

- A. alle salgs/administrative kostnader
- B. alle tilvirkningskostnader unntatt direkte lønn og direkte materialer
- C. alle direkte materialer, direkte lønn og administrative kostnader

A23. Du selger to konkurrerende produkter. Produkt A selges for kr 230, ekskl. mva. per kg med en bruttofortjeneste på 40%. Produkt B er et meget kjent merkenavn. Produkt B har en bruttofortjeneste på 50% og selges for kr 168 per kg, ekskl. mva. Begge produkter har tilnærmet lik kvalitet. Når en kunde kommer inn for å kjøpe produktet, etter hvilke kriterier vil du prioritere dersom du vil prøve å selge det produktet som gir deg størst lønnsomhet?

- A. Bruttofortjeneste i % pr kg
- B. Bruttofortjeneste i kr pr salgsvolum
- C. Bruttofortjeneste i % pr salgskrone

A24. Den matematiske ligningen som settes opp ved produktvalg uttrykker bedriftens mål i form av

- A. Maksimalt salg i antall enheter
- B. Maksimalt dekningsbidrag
- C. Maksimalt salg i kroner

A25. Den optimale lagerstørrelse påvirkes av følgende faktorer, unntatt

- A. innkjøpskostnaden per enhet
- B. nåværende lagerstørrelse
- C. ledetiden

A26. Hva er formålet med optimal bestillingsmengde?

- A. Å minimere innkjøpskostnaden eller lagringskostnaden og maksimere lagerets omløpshastighet.
- B. Å minimere både den totale innkjøpskostnaden og lagringskostnaden.
- C. Å minimere innkjøpskostnaden eller lagringskostnader, avhengig av hvem som er størst.

A27. Utgangspunktet for bedriftens øvrige delbudsjetter og hovedbudsjetter er

- A. salgsbudsjettet
- B. investeringsbudsjettet
- C. produksjonsbudsjettet

A28. En virksomhet selger varer for kr 40 000. Bedriften har kalkulert med 60% avanse. Hva er bedriftens inntaktskost for disse varene?

- A. 20 000
- B. 24 000
- C. 25 000

Informasjon om Techy AS skal brukes i oppgave A29 og A30.

Techy AS produserer tilbehør til iPad, et marked der konkurransen er stor. Deres løsning TxtIt selger 10 000 enheter i året til 150 kroner pr stykk, og har et driftsresultat på 10% av omsetningen. For å kapre nye markedsandeler og øke salget til 20 000 enheter, vil ledelsen sette ned prisen med 20% på deres nye versjon iTxt. Ledelsen har som mål at selskapet fremdeles skal ha et driftsresultat på 10% av omsetningen.

A29. Hvor stort må driftsresultatet være for Techy AS for at ledelsen skal få oppfylt sitt mål?

- A. 300 000
- B. 240 000
- C. 150 000

A30. Hva blir målkostnaden per enhet for iTxt?

- A. 108
- B. 100
- C. 90

B. BEDRIFTSØKONOMISKE EMNER

60%

B1. Investeringsanalyse

15 %

Cagey AS selger fuglebur og har gjennomført en markedsundersøkelse for et nytt patentert fuglebur. Undersøkelsen viser at Cagey kan forvente å selge 200 bur det første året, før salget vil øke til 400 bur de neste 4 årene. Med en pris på 500 kroner har buret et dekningsbidrag på 120 kroner, og det vil ikke påløpe noen ekstra faste kostnader som følge av investeringen. Ledelsen antar at det vil koste 100 000 kroner å utvikle produktet ferdig, og at prosjektet har en levetid på 5 år med et avkastningskrav på 10%.

- B1.1 Forklar hva vi mener med investeringsutgiften i et investeringsprosjekt?
Hva inngår i dette begrepet?
- B1.2 Sett opp kontantstrømmen for det nye fugleburet.
- B1.3 Vurder prosjektets lønnsomhet ved hjelp av tilbakebetalingsmetoden, annuitetsmetoden og netto nåverdi metoden. Hvilken regel bør tillegges størst vekt?
Begrunn svaret. Bør prosjektet gjennomføres?

Annuitetsformelen i den anbefalte rentetabellen er ikke i tråd med definisjonen i pensum. Ved behov, bruk derfor følgende formel for sammenhengen mellom nåverdi (NV), årlig kontantstrøm (K), rente (r) og løpetid (n) i en etterskuddsannuitet:

$$NV = K \cdot \frac{(1+r)^n - 1}{r(1+r)^n}$$

B2. Kostnad – resultat – volumanalyse

20 %

Bedriften R.A.S.K produserer og selger en type løpesko. Prisen for et par er 1 000 kroner, og de variable produksjonskostnadene er på 600 kroner pr skopar. For neste år har bedriften satt opp følgende budsjett:

Omsetning	50 000 000
- Variable kostnader	30 000 000
= Dekningsbidrag	20 000 000
- Faste kostnader	16 000 000
= Resultat	4 000 000

- B2.1 Hva er dekningsgraden? Hva er resultatgraden?
- B2.2 Hva blir nullpunktsomsetningen (i kr) og sikkerhetsmarginen (i kr)? Hvordan tolker du sikkerhetsmarginen i dette tilfellet?
- B2.3 Tegn et diagram som viser nullpunkt i kroner og i antall skopar. Indiker underskudds- og overskuddsområdene, og tegn inn resultatkurven.

Ledelsen i R.A.S.K. er ikke fornøyd med salget og ønsker å øke markedsandelen for å bedre inntjeningen. De har fått tilbud på to markedsføringskampanjer som skal gå over et helt år.

Alternativ 1:

Produksjon av en reklamefilm for TV er kostnadsberegnet til 1 500 000. Reklamefilmen vil bli sendt på TV Vest gjennom hele året til en pris på 2 500 000. Kampanjen innebærer en 5% reduksjon i pris pr skopar og prognoser viser at dette alternativet vil gi et økt salg med 25 000 skopar.

Alternativ 2:

Produksjon av en annonsekampanje for aviser er kostnadsberegnet til 400 000. Annonseplass vil bli kjøpt i Rogalands Avis og Stavanger Aftenblad gjennom hele året til en pris på 600 000. Kampanjen innebærer en 10% reduksjon i pris pr skopar og prognoser viser at dette alternativet vil gi et økt salg med 20 000 skopar.

B2.4 Hvilket alternativ vil du anbefale? Vis beregningene.

B2.5 Hvor stor blir dekningsgraden og sikkerhetsmarginen (i kr) for det beste alternativet?

B3. Produktkalkyle og produktvalg

25 %

Triad AS selger sykkelen Trehjuling, og ønsker å gjøre en produktkalkyle av ved hjelp av bidragsprinsippet. Under følger regnskapstallene for 1. kvartal 2011.

Kostnadsart	Material-avdeling	Monterings-avdeling	Lakkerings-avdeling	Salgs/adm avdeling	Sum kostnader
Direkte kostnader:					
Direkte materialer	2 000 000				2 000 000
Direkte lønn		1 000 000	400 000		1 400 000
Indirekte kostnader:					
Variable kostnader	100 000	450 000	600 000	300 000	1 450 000
Faste kostnader	210 000	280 000	200 000	850 000	1 540 000
Beregningsgrunnlag for ind. kostnader	Direkte material forbruk	Direkte lønn i avdelingen	Direkte lønn i avdelingen	Tilvirkningsmerkost solgte varer	

B3.1 Beregn tilleggsatsene for bedriftens avdelinger.

Triad AS vurderer å utvide sitt sortiment ved å tilby en mer tradisjonell sykkel Tohjuling. Denne vil være noe rimeligere pga mindre innkjøpte materialer, i tillegg til at man ikke vil lakkere denne sykkelen. Ledelsen antar at denne sykkelen vil ha de samme tilleggsatser som for Trehjuling.

Kostnad/enhet	Tohjuling	Trehjuling
Direkte materiale	1 000	2 000
Monteringsavdeling	1 time á 230	0,7 timer á 230
Lakkeringsavdeling	-	1 time á 350

Tohjuling skal selges til 3 500 kroner pr stk, mens Trehjuling selges til 5 000 pr sykkel.

- B3.2 Beregn syklenes dekningsbidrag. Dersom Triad som følge av lite kapasitet i monteringsavdelingen bare ønsker å produsere en av sykkeltypene. Hvilken type bør dette være?

For å gjøre et optimalt produktvalg, må Triad AS ta hensyn til begrensningene i monterings-, innkjøps- og lakkeringsavdelingen. Kapasiteten i monteringsavdelingen er begrenset til 1 400 timer pr kvartal, mens den i lakkeringsavdelingen er begrenset til 1 000 timer pr kvartal. Innkjøpsavdelingen har et budsjett på 2 500 000,- pr kvartal til direkte materialer etter utvidelsen til 2 produkter.

- B3.3 Sett opp de matematiske formlene for begrensningene og mål(objekt) funksjonen for bedriften.
- B3.4 Vis grafisk og beregn matematisk den optimale produktkombinasjonen. Hva er dekningsbidraget her?

Triad AS vurderer å sette ut montering av syklene til en spesialist i Sverige. De har beregnet at dette vil spare bedriften ca. 50,- i montering av en sykkel, slik at de med et forventet salg på ca. 1 500 sykler vil kunne spare 75 000,- pr kvartal.

- B3.5 Hvilke kvalitative vurderinger bør man gjøre før man konkluderer med outsourcing av en oppgave?

C. ENTREPRENØRSKAP

10%

C1. Forretningsplan

10 %

- C1.1 Du går med en idé som du mener vil være en perfekt forretningsidé for å starte en ny bedrift. Diskuter de avgjørelser du bør gjøre for å avklare om du personlig er riktig type til å starte for deg selv.
- C1.2 Etter den personlige avklaringen føler du deg trygg på at ideen skal videreføres. Men, du ser at det er nødvendig med råd og hjelp fra andre. Hva bør du tenke på for å sette sammen en god ledergruppe? Hvordan setter du sammen en god ledergruppe?
- C1.3 For å finansiere bedriften har du selv valgt å investere noe av dine sparepenger. Allikevel har du behov for mer kapital. Nevn ulike finansieringskilder for nye bedrifter og fordeler og ulemper knyttet til disse kildene.

Lykke til!

BIP190: Bedriftsøkonomi med entreprenørskap

University of
Stavanger

Eksamen, 7. mai. 2012

SVARSKJEMA FOR FLERVALGSOPPGAVER

Leveres sammen med resten av eksamensbesvarelsen.

Marker riktig svaralternativ med et kryss i rute A, B eller C

	A	B	C
Oppgave A1.	☐	☐	☐
Oppgave A2.	☐	☐	☐
Oppgave A3.	☐	☐	☐
Oppgave A4.	☐	☐	☐
Oppgave A5.	☐	☐	☐
Oppgave A6.	☐	☐	☐
Oppgave A7.	☐	☐	☐
Oppgave A8.	☐	☐	☐
Oppgave A9.	☐	☐	☐
Oppgave A10.	☐	☐	☐
Oppgave A11.	☐	☐	☐
Oppgave A12.	☐	☐	☐
Oppgave A13.	☐	☐	☐
Oppgave A14.	☐	☐	☐
Oppgave A15.	☐	☐	☐
Oppgave A16.	☐	☐	☐
Oppgave A17.	☐	☐	☐
Oppgave A18.	☐	☐	☐
Oppgave A19.	☐	☐	☐
Oppgave A20.	☐	☐	☐
Oppgave A21.	☐	☐	☐
Oppgave A22.	☐	☐	☐
Oppgave A23.	☐	☐	☐
Oppgave A24.	☐	☐	☐
Oppgave A25.	☐	☐	☐
Oppgave A26.	☐	☐	☐
Oppgave A27.	☐	☐	☐
Oppgave A28.	☐	☐	☐
Oppgave A29.	☐	☐	☐
Oppgave A30.	☐	☐	☐